

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 1 от 23

Приложение към Заповед РД 11-2560/28.11.2017 г.
на изпълнителния директор на БАБХ

I. ЦЕЛ НА ПРОЦЕДУРАТА

Тази процедура регламентира начина на действие при вземане на проби от фуражи, определя методите за вземане на проби и анализ за целите на официалния контрол на фуражите, с оглед да се конкретизират отговорностите, правата, организационния процес и необходимата документация при дейностите, свързани с пробовземането. Спазването на процедурата гарантира както вземането на представителна проба от партидата фураж за целите на официалния контрол на фуражите и за износ на фуражи за трети държави така и запазването на състоянието на същата до момента на анализирането ѝ, което е гаранция, че резултатите от лабораторните анализи ще възпроизведат състоянието на партидата фуражи към момента на вземане на пробата.

Спазването на процедурата гарантира единен подход при вземане на проби от фуражи за официален контрол на фуражи във вътрешността на страната и за износ за трети държави. С прилагането на процедурата се изпълняват изискванията Регламент (ЕО) № 152/2009 на Комисията от 27 януари 2009 г. за определяне на методите за вземане на проби и анализ за целите на официалния контрол на фуражите, изменен с Регламент (ЕС) № 691/2013.

II. ОБХВАТ И ПРИЛОЖЕНИЕ

Процедурата се прилага за вземане на проби от фуражи за целите на официалния контрол и за износ за трети държави, при оценка съответствието им с нормативните изисквания, както с декларираните от операторите от фуражния сектор показатели върху етикета или документа придружаващ партидата фуражи, относно ботаническа чистота, хранителен състав, съдържание на фуражни добавки, нежеланите вещества (включително и определянето на остатъци от пестициди, определени в Регламент (ЕО) № 396/2005), неизбежно преминаване на кокцидиостатици и/или медикаментозни сулстанции в нецелеви фуражи, микробиологичните критерии, генетични модификации във фуражите, наличие на забранени за влагане като фуражни добавки, медикаментозни субстанции и спазване на тоталната и вътревидовата фуражна забрана, както и други показатели.

Съставил: 27.11.2017 г. зоониж. Пенка Манева- Кънева началник отдел „Контрол на фуражите“, дирекция ЗХОЖКФ Подписе:	Проверил: 28.11.2017 г. д-р Георги Чобанов директор на дирекция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите“ Подписе:	Съгласувал: 29.11.2017 г. Доц. д-р Тодорка Янковска- Стефанова Зам.-изпълнителен директор на БАБХ Подписе:	Прилага се от: 04.12.2017 г. Всичко стр. 23
---	--	---	--

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 2 от 23

III. ПОЗОВАВАНЕ

Настоящата процедура е разработена в съответствие с:

1. Регламент (ЕО) № 152/2009 на Комисията от 27 януари 2009 г. за определяне на методите за вземане на проби и анализ за целите на официалния контрол на фуражите, изменен с Регламент (ЕС) № 691/2013.
2. Закон за фуражите (ДВ, бр. 55/2006 г.)
3. Наредба №109/2006 за официалния контрол върху фуражите (ДВ бр.84 от 2006 г.)

IV. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

1. **„Партида“** означава определено количество фураж, за което е установено, че има общи характеристики, като произход, разновидност, вид на опаковката, опаковчик, изпращач или етикетирание, и в случай на производствен процес представлява единица продукция от един завод, който използва еднакви производствени параметри, или няколко такива единици, когато са произведени в последователен ред и са складирани заедно;
2. **„Изследвана партида“** означава партида или определена част от партидата или подпартидата;
3. **„Точкова проба“** означава количество, взето от едно място на изследваната партида;
4. **„Съставна проба“** означава съвкупността от всички точкови проби, взети от една и съща изследвана партида;
5. **„Редуцирана проба“** означава представителна част от съставната проба, получена от съставната проба чрез редуциране;
6. **„Крайна проба“** означава част от редуцираната проба или от хомогенизираната съставна проба;
7. **„Лабораторна проба“** означава проба, предназначена за лабораторията (както е получена в лабораторията), която може да бъде крайна, редуцирана или съставна проба.
8. **„Запечатана проба“** означава проба, запечатана по такъв начин, че да се предотврати всякакъв достъп до нея, без да се наруши целостта на опаковката, счупи или премахне печатът или пломбата.

V. ОТГОВОРНОСТИ И ПРАВА

Вземането на проби от партиди фураж се извършва от инспекторите, експертите и/или официалните ветеринарни лекари, отговорни за официалният контрол на фуражи в съответната Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ), както и от експерти от отдел „Контрол на фуражите“, дирекция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите“ (ЗХОЖКФ) към Централно управление (ЦУ) на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ).

Инспекторите, експертите и/или официалните ветеринарни лекари при вземане на проби за целите на официален контрол на фуражите, както и в случаи на износ на фуражи са длъжни да спазват разпоредбите на Регламент (ЕО) № 152/2009, изменен с Регламент (ЕО) № 691/2013 и установения в тази процедура ред за вземане на проби.

Всички дейности, които включват или имат като резултат вземането на пробите, опаковането им

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 3 от 23

и изпращането им до лабораторията за анализ, както и подготовката на пълната документация, придружаваща пробите, се извършват от инспекторите, експертите и/или на официалните ветеринарни лекари на ОБДХ или експертите от отдел "Контрол на фуражите", дирекция ЗХОЖКФ към ЦУ на БАБХ.

Вземането на проби от фуражи от обекти на оператори от фуражния сектор се извършва от инспекторите/експертите и/или официалните ветеринарни лекари, в случаи на износ на фуражи в присъствието на определено от оператора от фуражния сектор лице.

За взетите проби се съставя Протокол за вземане на проби по утвърден образец в три еднообразни екземпляра, подписан от инспектора/експерта и/или официалните ветеринарни лекари, в случаи на износ на фуражи, взели пробата и от представител на оператора от фуражния сектор.

Инспекторите/експертите и/или официалните ветеринарни лекари, в случай на износ на фуражи на ОБДХ са длъжни:

- да вземат представителни проби от партидата, обект на официалния контрол и/или предназначена за износ;
- да съставят протокол за вземане на проби в три еднообразни екземпляра, като представят едно копие от същия на оператора от фуражния сектор, от където е взета пробата и едно копие от същия на лабораторията, определена да извърши анализите;
- да вземат етикет или документ за съответствие придружаващ дадената партида фураж, от която се взема пробата;
- да попълнят коректно протокола за вземане на проби и етикетите на всяка опаковка, в която е поставена взетата проба;
- да използват пликове DEBASEF с цел гарантиране, че пробата не може да бъде манипулирана;
- да изпратят без излишна забава взетата за официален контрол проба от фуражи в лабораторията за анализ, но не по-късно от 3 работни дни след вземането ѝ;
- да съобщават и задължително да предоставят копие на резултатите от лабораторните анализи на оператора от фуражния сектор, от където са взети пробите.

VI. РЕСУРСИ

1. Материали, необходими за вземане на проби:

Приборите, инструментите и съдовете, които се използват при вземане на проби от фуражи, трябва да отговарят на следните условия:

- а) Да са изработени от инертни в химическо отношение материали, да са чисти и добре подсушени;
- б) Да осигуряват условия на съхранение, аналогични на изискващите се за конкретния вид продукт и да се изолират от допълнителни физични, химични и механични влияния - въздух, светлина, влажност, температура и други;
- в) Да изолират пробата в достатъчна степен от възможности за вторично замърсяване;
- г) Да са здрави и да осигуряват запазването на целостта на пробата.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 4 от 23

1.1. Ръчно вземане на проби от твърди фуражи

1.1.1. Плоска лопатка с вертикални страни;

1.1.2. Сонда с дълъг прорез или камери. Размерите на сондата за вземане на проби трябва да съответстват на характеристиките на изследваната партида (дълбочина на контейнера, размери на чувалите и т.н.) и на големината на частиците на фуража. Ако сондата за вземане на проби има няколко отвора, те трябва да водят до разделени камери или да са с последователно изместване по обиколката на напречното сечение на сондата, за да се гарантира, че пробата е взета от различни места по дължината на сондата;

1.2.3. Самозалепващи се пликосе DEBASAFE за проби;

1.2.4. Делителни устройства предназначени да разделят пробата на приблизително равни части, с което да се гарантира подготовката на представителни редуцирани проби. Освен чрез делително устройство, пробата може да бъде редуцирана чрез метода на четвъртинките;

1.2.5. Ножица за раздробяване на груби фуражи;

1.2.6. Латексови ръкавици за еднократна употреба.

1.2. Ръчно вземане на проби от течни фуражи

1.2.1. Сонда и/или съд за течности;

1.2.2. Контейнери, съдове с вместимост минимум 500 мл.;

1.2.3. Самозалепващи се пликосе DEBASAFE за проби, в които се поставят съдовете с течността.

2. Документация, която инспекторът/експертът и/или официалния ветеринарен лекар, в случаите на вземане на проби за износ трябва да носи със себе си - Служебна карта; Протокол за вземане на проби от фуражи, Актове за забрана.

VII. КОЛИЧЕСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

Размерът на изследваната партида трябва да дава възможност за вземане на проба от всяка от съставните ѝ части.

1. Вземане на проби от партиди до 500 тона

1.1. Контрол на веществата или продуктите, разпределени равномерно във фуражите

- Качествени показатели - влага, суров протеин, сурови мазнини, сурова пепел, сурови влакнини, уреазна активност и други;
- всички фуражни добавки - витамини, микроелементи, антиоксиданти, кокцидиостатици, оцветители и други;
- лекарствени субстанции;
- макроелементи - калций, фосфор, магнезий, натрий и други;
- нежелани вещества – диоксини и диоксиноподобни полихлорирани бифенили, пестициди, тежки метали, меламин и други;
- ГМ фуражи и други показатели за анализ.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА**ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ
ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА
СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ
КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ**

Код: СОП ЗХОЖКФ-2

Ревизия: 03

Страница: 5 от 23

КОЛИЧЕСТВО НА ПАРТИДАТА ФУРАЖИ	МИНИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКОВИ ПРОБИ	СЪСТАВНА ПРОБА	КРАЙНА ПРОБА	
		Изисква се една съставна проба за всяка изследвана партида. Общата маса на точковите проби, съставляващи съставната проба, не трябва да бъде по-малка от:	От съставната проба чрез редуциране се получава крайната проба. Изисква се анализ на поне една крайна проба. Теглото на крайната проба за анализ, не трябва да бъде по-малка от:	
НАСИПЕН ФУРАЖ				
1. До 2.5 метрични тона	7	4 кг	500 гр.	
2. Над 2.5 метрични тона	\sqrt от 20 пъти броят на тоновете на изследваната партида, но не повече от 40 точкови проби ¹			
ПАКЕТИРАН ФУРАЖ				
1. Опаковки (единици) ²³ над 1 кг		4 кг		
1.1. Партиди от 1 до 20 единици (опакровки)	1 единица			
1.2. Партиди от 21 до 150 единици (опакровки)	3 единици			
1.3. Партиди от 151 до 400 единици (опакровки)	5 единици			
1.4. Партиди над 400 единици (опакровки)	$\frac{1}{4}$ от \sqrt от броя на единиците, от които се състои изследваната партида, но не повече от 40 единици			
2. Опаковки (единици) до 1 кг				

¹ Ако полученото число е дробно, то се закръглява до следващото цяло число;

² Фуражите (твърди и течни) могат да бъдат пакетирани в торби, чували, кутии, бидони и други, които в таблицата се обозначават като единици;

³ За единици, чието съдържание не надвишава 1 kg или един литър, за точкова проба се приема съдържанието на една оригинална единица;

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА**ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ
ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА
СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ
КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ**Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 6 от 23

2.1. Партиди от 1 до 20 единици (опаковки)	цялото съдържание на 1 (една) опаковка от продукта	цялото съдържание на 1 (една) опаковка от продукта	500 гр.
2.2. Партиди от 21 до 150 единици (опаковки)	цялото съдържание на 3 (три) опаковки от продукта	цялото съдържание на 3 (три) опаковки от продукта	
2.3. Партиди от 151 до 400 единици (опаковки)	Цялото съдържание на 5 (пет) опаковки от продукта	4 кг	
2.4. Партиди над 400 единици (опаковки)	$\frac{1}{4}$ от $\sqrt{\text{от броя на опаковките}}$, от които се състои изследваната партида, но не повече от 40 единици	4 кг	
ТЕЧНИ ИЛИ ПОЛУТЕЧНИ ФУРАЖИ			
до 2,5 тона или до 2500 литра	4 точкови проби ⁴	4 литра	500 мл
над 2,5 тона или над 2500 литра	7 точкови проби ⁵		
ФУРАЖНИ БЛОКЧЕТА И МИНЕРАЛНИ БУЦИ ЗА БЛИЗАНЕ			
1.Блокчета и буци над 1 kg	Едно блокче или буца на изследвана партида от 25 единици до най-много 4 блокчета или буци ⁶	4 кг	500 гр
2.Блокчета и буци до 1 kg		Теглото на 4 оригинални блокчета или буци	
ТРЕВНИ И ГРУБИ ФУРАЖИ			
до 5 тона	5	4 кг ⁷	500 гр
над 5 тона	$\sqrt{\text{от 5 пъти броят на тоновете на изследваната партида}}$, но не повече от 40 точкови проби ⁸		

⁴ Ако течността не може да се хомогенизира броят на точковите проби трябва да бъде увеличен;

⁵ Ако течността не може да се хомогенизира броят на точковите проби трябва да бъде увеличен.;

⁶ За блокчета или буци за близане, които са с тегло до 1 kg за точкова проба се приема съдържанието на едно блокче или една буца.

⁷ В случай на тревни и груби фуражи с ниска относителна плътност (напр. сено, слама) съставната проба трябва да е като минимум с тегло 1 kg

⁸ Ако полученото число е дробно, то се закръглява до най-близкото по- голямо цяло число.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА**ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ
ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА
СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ
КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ**

Код: СОП ЗХОЖКФ-2

Ревизия: 03

Страница: 7 от 23

1.2. Контрол на веществата или продуктите, разпределени неравномерно във фуражите (микотоксини, мораво рогче, рицин, scotalaria, микроорганизми)

КОЛИЧЕСТВО НА ПАРТИДАТА ФУРАЖИ	МИНИМАЛЕН БРОЙ ТОЧКОВИ ПРОБИ	СЪСТАВНА ПРОБА	КРАЙНА ПРОБА
НАСИПЕН ФУРАЖ		Изисква се една съставна проба за всяка изследвана партида. Общата маса на точковите проби, съставляващи съставната проба, не трябва да бъде по-малка от:	От всяка съставна проба чрез редуциране се получава крайната проба. Изисква се анализ на поне една крайна проба за всяка съставна проба. Масата на крайната проба за анализ, не трябва да бъде под 500 гр.
1. До 2.5 метрични тона	18	4 кг	
2. над 2,5 метрични тона до 80 тона	2,5 x (по) \sqrt от 20 пъти броят на тоновете на изследваната партида, но не повече от 40 точкови проби ⁹		
3. Над 80 тона	100		
ПАКЕТИРАН ФУРАЖ		4 кг	
1. Опаковки (единици) ¹⁰ над 1 кг			
1.1. Партиди от 1 до 20 единици (опакровки)	3 единици		
1.2. Партиди от 21 до 150 единици (опакровки)	8 единици		
1.3. Партиди от 151 до 400 единици (опакровки)	13 единици		
1.4. Партиди над 400 единици (опакровки) с общо тегло по-малко от 80 тона	$\frac{1}{4}$ от \sqrt от броя на единиците, от които се състои изследваната партида x (по) 2,5, но не повече от 100 единици		

⁹ Ако полученото число е дробно, то се закръглява до следващото цяло число¹⁰ Фуражите (твърди и течни) могат да бъдат пакетирани в торби, чували, кутии, бидони и други, които в таблицата се обозначават като единици

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА**ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ
ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА
СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ
КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ**

Код: СОП ЗХОЖКФ-2

Ревизия: 03

Страница: 8 от 23

1.5. Партиди над 400 единици (опаковки) с общо тегло по-голямо или равно на 80 тона	от 100 единици		
2.Опаковки (единици) ¹¹ до 1 кг			
2.1. Партиди от 1 до 20 единици (опаковки)	цялото съдържание на 3 (три) опаковки от продукта	цялото съдържание на 3 (три) опаковки от продукта	
2.2. Партиди от 21 до 150 единици (опаковки)	цялото съдържание на 8 (осем) опаковки от продукта	цялото съдържание на 8 (осем) опаковки от продукта	
2.3. Партиди от 151 до 400 единици (опаковки)	Цялото съдържание на 13 (тринадесет) опаковки от продукта	4 кг	
2.4. Партиди над 400 единици (опаковки) с общо тегло по-малко от 80 тона	¼ от √ от броя на опаковките, от които се състои изследваната партида, х (по) 2,5, но не повече от 100 единици	4 кг	
2.5. Партиди над 400 единици (опаковки) с общо тегло по-голямо или равно на 80 тона	100 единици	4 кг	
ТЕЧНИ ИЛИ ПОЛУТЕЧНИ ФУРАЖИ			
до 2,5 тона или до 2500 литра	10 точкови проби ¹²	4 литра	500 мл
над 2,5 тона или над 2500 литра до 80 тона или 80 000 литра	18 точкови проби ¹³		
Партиди по-големи или равни на 80 тона или 80 000 литра	100 точкови проби	4 литра	
ФУРАЖНИ БЛОКЧЕТА И МИНЕРАЛНИ БУЦИ ЗА БЛИЗАНЕ			

¹¹ Фуражите (твърди и течни) могат да бъдат пакетирани в торби, чували, кутии, бидони и други, които в таблицата се обозначават като единици

¹² Ако течността не може да се хомогенизира броят на точковите проби трябва да бъде увеличен;

¹³ Ако течността не може да се хомогенизира броят на точковите проби трябва да бъде увеличен.;

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА**ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ
ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА
СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ
КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ**Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 9 от 23

1.Блокчета и буци над 1 kg	Три блокчета или буци на изследвана партида от 25 единици до най-много 10 блокчета или буци ¹⁴	4 кг	500 гр.
2.Блокчета и буци до 1 kg		Теглото на 10 оригинални блокчета или буци	
ТРЕВНИ И ГРУБИ ФУРАЖИ			
до 5 тона	13	4 кг ¹⁵	500 гр.
над 5 тона и по-малко от 80 тона	2,5 x (по) $\sqrt{\text{от 5 пъти броят на тоновете на изследваната партида, но не повече от 100 точкови проби}}$ ¹⁶		
По-голямо или равно на 80 тона	100		

2. Вземане на проби от големи партии над 500 тона

В случай че начинът на транспортиране или съхранение на дадена партида не позволява да се вземат точкови проби от цялата партида, за предпочитане е вземането на проби от такива партии да се извърши, докато партидата е в движение.

При големи складови помещения, предназначени за съхраняване на фуражи, операторите следва да бъдат насърчавани да инсталират съответно оборудване в склада, което позволява (автоматично) вземане на проби от цялата складирана партида.

При вземане на проби от големи партии над 500 тона, операторът във фуражния сектор или неговият представител трябва да бъдат уведомени, че могат да се вземат проби от достъпната част от партидата (изследвана партида), която ще е представителна за цялата партида. Ако операторът във фуражния сектор или неговият представител оспорят тази процедура за вземане на проби, те трябва да дадат възможност на компетентния орган да вземе проби от цялата партида, като разходите за пробонабиране са за сметка на оператора, съгласно Тарифата на таксите, които се събират от БАБХ.

2.1. Контрол на веществата или продуктите, разпределени равномерно във фуражите

При изследване на големи партии над 500 тона броят на точковите проби, които трябва да се вземат, е равен на 40 точкови проби + $\sqrt{\text{от тоновете фуражи}}$.

¹⁴ За блокчета или буци за близане, които са с тегло до 1 кг за точкова проба се приема съдържанието на едно блокче или една буца;

¹⁵ В случай на тревни и груби фуражи с ниска относителна плътност (напр. сено, слама) съставната проба трябва да е като минимум с тегло 1 кг.;

¹⁶ Ако полученото число е дробно, то се закръглява до най-близкото по-голямо цяло число.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 10 от 23

2.2. Контрол на веществата или продуктите, разпределени неравномерно във фуражите (микотоксини, мораво рогче, рицин, crotalaria, микроорганизми)

При изследване на големи партии над 500 тона броят на точковите проби, които трябва да се вземат, е равен на 100 точкови проби + $\sqrt{\quad}$ от тоновете фуражи.

VIII. ТЕХНИКА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ

1. Вземане на проби от партии до 500 тона

1.1. Общи принципи:

- Пробите фураж трябва да са представителни за партидите, определени за контрол.
- При вземането на точковите проби и приготвянето на съставната, редуцираната и крайните проби се предприемат предпазни мерки за недопускане на замърсяване или настъпване на промени на пробите, които могат да окажат влияние върху резултатите от изпитването.
- Проби фураж се вземат поотделно от всяка партида, която е обект на анализ.
- При вземане на пробите се спазва следната последователност – вземане на точкови проби, формиране на съставни, редуциране на съставните проби и формиране на крайни проби.

1.2. Точкови проби:

1.2.1. *Контрол на вещества или продукти, които са разпределени равномерно във фуражите.*

Точковите проби се взимат **произволно** от цялата изследвана партида. Размерите им трябва да са приблизително еднакви.

1.2.1.1. Насипен фураж

Изследваната партида се разделя приблизително на равни части. Избира се произволно определен брой части, съответстващи на броя точкови проби, описани по-горе в таблицата. От всяка част се взема най-малко една точкова проба, която е в количество не по-малко от 100 гр. В зависимост от това колко са големи партидите, мислено същите се разделят на подпартиди и от всяка се вземат точкови проби и се оформят крайни проби, като крайните проби са толкова, колкото са мислено разделените подпартиди. Например мислено разделяме дадена партида на четири подпартиди, следователно оформяме 4 крайни проби, като всяка крайна проба е съставена от 3 проби, тоест общо 12 проби, от които 3 се изпращат за анализ.

В случаите, когато е необходимо да бъдат взети проби за целите на контрола от партиди фуражи до 50 тона, като има достъп до всички части на партидата, проба се взема от цялата партида, т.е. изследваната партида е равна на цялата партида.

В случай на по-големи партии от 50 - 500 тона могат да бъдат взети проби само от част от партидата (най-малко от 50 тона), когато става въпрос за контрол на вещества или продукти, които са разпределени равномерно. Тази проба е представителна за цялата партида.

Когато се вземат проби с шилна сонда с няколко отвора, фуражът събран в един единствен отвор може да се разглежда като една точкова проба, при условие, че във всеки отвор се събира минималното количество на точковата проба от 100 гр. Приема се също за точкови проби, когато разстоянието между отворите е максимално на 0,5 м по дължината на сондата.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 11 от 23

Примери:

- Сонда с дължина 2м с 4 отвора, събиращи количество от 100-150 гр. всеки, което е равно на 4 точкови проби;
- Сонда с дължина 6м с 4 отвора, събиращи количество от 200-250 гр. всеки, което е равно на 4 точкови проби;
- Сонда с дължина 3м с 8 отвора, събиращи количество от 100-150 гр. всеки, което е равно на 8 точкови проби;
- Сонда с дължина 2м с 1 отвор, събиращ количество от 200 гр., което е равно на 1 точкова проба;
- Вакуумна сонда с дължина 9 м за вземане на проба по цялата дължина, което е равно на 18 точкови проби.

1.2.1.2. **Пакетирани фуражи**

След като е избран необходимият брой опаковки, както е посочено в таблицата, се взема част от съдържанието на всяка опаковка. Буците се раздробяват, като преди това се отделят от общата маса и след като се раздробят се връщат обратно към съставната проба. Операцията се повтаря за всяка съставна проба.

1.2.1.3. **Хомогенни и подаващи се на хомогенизация течни и полутечни фуражи.**

След като се избере необходимият брой контейнери за вземане на проби, както е посочено в таблицата, съдържанието се хомогенизира и от всеки контейнерт се взема определено количество. Точковите проби може да се вземат при източване на съдържанието.

1.2.1.4. **Неподаващи се на хомогенизация течни или полутечни фуражи**

След като бъде избран необходимият брой контейнери за вземане на проби, както е посочено в таблицата, проби се вземат от различни нива.

Пробите може да се вземат също така при източване на съдържанието, след отстраняване на първите количества.

И в двата случая общият обем на взетите проби **не трябва да бъде под 10 литра.**

1.2.1.5. **Фуражни блокчета и минерални буци за близане**

След като бъде избран необходимият брой блокчета или буци се взема част от всяко блокче или буца.

1.2.2. *Контрол на нежелани вещества и продукти, които може да са разпределени неравномерно във фуражите (микотоксини, мораво рогче, рицин и др.).*

1.2.2.1. **Насипен фураж**

Изследваната партида се разделя мислено на равни части, съответстващи на броя на предвидените съставни проби. Вземат се проби с приблизително еднаква маса, така че общата маса на пробите **да не е по-малко от 4 кг**, изисквано за всяка съставна проба.

В случай на по-големи партии от 50 - 500 тона проби се вземат от всички достъпни места на партидата, когато става въпрос за контрол на вещества или продукти, които са разпределени

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 12 от 23

неравномерно. Тази проба ще бъде представителна за цялата партида. Виж примерите, посочени в т. 1.2.1.1. от настоящия раздел.

1.2.2.2. Пакетирани фуражи

При пакетирани фуражи, част от съдържанието на опаковките, от които трябва да се вземат проби следва да бъде извадено, като това се извършва поотделно за всяка една опаковка.

1.3. Подготовка на съставните проби

1.3.1. *Контрол на вещества или продукти, които са разпределени равномерно във фуражите.*
Точковите проби се обединяват и смесват в една съставна проба

1.3.2. *Контрол на нежелани вещества и продукти, които може да са разпределени неравномерно във фуражите (микотоксини, мораво рогче, рицин и др.).*

Точковите проби от всяка една част на изследваната партида се смесват и се образуват толкова съставни проби, колкото е посочено в таблицата.

1.4. Подготовка на крайните проби:

Всяка съставна проба се смесва, за да се получи хомогенна проба. Ако е необходимо **съставната проба се редуцира до 2 кг** (чрез квартуване) **или 2 L**. Съгласно Регламент (ЕС) № 691/2013 се оформят най-малко **2 крайни проби** - една за контрол (правоприлагане) и една за оператора във фуражния сектор (защита), с приблизително еднакви маси или обем, отговарящи на количествените изисквания, посочени в таблицата. **В БАБХ оформяме три крайна проби – лабораторна, за оператора и за арбитраж.** Едната крайна проба се предоставя в лабораторията за анализ, втората крайна проба остава на съхранение в ОДБХ за целите на арбитражни изследвания, а третата крайна проба остава при оператора.

2. Вземане на проби от партиди по-големи от 500 тона

2.1. Основни принципи при вземане на проби от големи партиди са:

В случай, че начина на транспортиране или съхранение на партидата не позволяват да се вземат точкови проби от цялата партида, за предпочитане е вземането на проби от такава партида да се извърши, когато продуктът (партидата) се преместват в друг силос или склад за съхранение.

В случай на големи складове предназначени за съхранение на зърнени или маслодайни култури следва да се насърчават операторите да инсталират в складовете оборудване, което да позволява вземане на проби (автоматични пробовземачи) по време на цялото съхранение на партидата.

Операторите във фуражния сектор, трябва да създадат условия да се даде възможност на инспектора да изпълни правилното вземане на представителни проби. Помощта на оператора може да се състои от:

- уведомяване на инспектора за разтоварване на партидата фураж;
- поставяне на палетите с опаковани фуражи, като те са достъпни от всички страни;
- отделяне на избрана от инспектора част от изследвата партида и други.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 13 от 23

В случай на големи партии над 500 тона могат да бъдат взети проби само от част от партидата (най-малко от 100 тона), когато става въпрос за контрол на вещества или продукти, които са разпределени равномерно. Тази проба е представителна за цялата партида.

В случай на големи партии над 500 тона, когато става въпрос за контрол на вещества или продукти, които са разпределени неравномерно, проби се вземат от всички достъпни места на 10 % от партидата (най-малко от 500 тона). Тази проба ще бъде представителна за цялата партида. В случай, че тази проба е несъответстваща на правото на ЕС, това означава, че цялата партида е несъответстваща.

2.2. Вземане на проби от големи партии, които се съхраняват в плоски складове.

Пробовземачът (в случая сонда за вземане на проби) трябва да е с дължина минимум 1,5 метра и се използва при статично вземане на проби. В тези случаи извадката трябва да е представителна и да бъде взета от достъпните места на партидата. Получените резултати от анализа в тези случаи се считат за валидни за цялата партида. Аналитичните резултати на тази извадка са от решаващо значение за определяне на съответствието или несъответствието на цялата партида. В случай на несъответствие, както и в случай на представителност на пробата, операторът може да поиска от компетентните органи да бъде взета нова проба от партидата, като разходите в този случай са за сметка на оператора.

Пример 1:

Зърнени суровини в количество 4500 тона, които са съхранявани в плосък склад с дължина 30 м, дълбочина 50 м и 4 м височина = 6000 м³. Суровините са достъпни само от едната страна – 30 м.

Възможности за вземане на проби с 2 м сонда - 30м x 2м x 4м = 240м³ = около 180 тона.

При контрол на неравномерно разпределени вещества/продукти се вземат 100 точкови проби, всяка в количество 100 гр. и се получава 10 кг съставна проба. В случай, че се използва сонда с 4 отвора, за да бъдат крайните проби представителни, то точковите проби трябва да бъдат взети от 25 места по продължение на достъпна страна от партидата.

При контрол на равномерно разпределени вещества/продукти се вземат 40 точкови проби, всяка в количество 100 гр. и се получава 4 кг съставна проба. В случай, че се използва сонда с 4 отвора, за да бъдат крайните проби представителни, то точковите проби трябва да бъдат взети от 10 места по продължение на достъпна страна от партидата.

Пример 2:

Зърнени суровини в количество 2700 тона, които са съхранявани в плосък склад с дължина 30 м, дълбочина 30 м и 4 м височина = 3600 м³, с достъпност от четирите страни (120 м)

Възможности за вземане на проби с 2 м сонда - 120м x 2м x 2м = 480м³ = около 360 тона.

При контрол на неравномерно разпределени вещества/продукти се вземат 100 точкови проби, всяка в количество 100 гр. и се получава 10 кг съставна проба. В случай, че се използва сонда с 4 отвора, за да бъдат крайните проби представителни, то точковите проби трябва да бъдат взети от 25 места от всички страни на партидата.

При контрол на равномерно разпределени вещества/продукти се вземат 40 точкови проби, всяка в количество 100 гр. и се получава 4 кг съставна проба. В случай, че се използва сонда с 4

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 14 от 23

отвора, за да бъдат крайните проби представителни, то точковите проби трябва да бъдат взети от 10 места от всички страни на партидата.

2.3. Вземане на проби от големи партии, които се съхраняват в силози

2.3.1. Вземане на проби от големи партии, които се съхраняват в силози, които имат лесен достъп в горната му част.

Сондата за вземане на проби трябва да е с дължина минимум 2 метра и се използва при статично вземане на проби. В тези случаи извадката трябва да е представителна и да бъде взета от достъпните места на партидата. Получените резултати от анализа в тези случаи се считат за валидни за цялата партида. В случай на несъответствие, при условие че пробата не е представителна, операторът може да поиска от компетентните органи да бъде взета нова проба от партидата. Ако партидата се съхранява в силоз, то следва да бъде преместена от един силоз в друг при вземането на пробата. (Виж примерите при **вземане на проби от фуражи, транспортирани с кораби**)

2.3.2. Вземане на проби от затворени силози с обем над 100 тона, които нямат достъпни места (затворени цилиндрични силози).

От съхраняваните в този вид силози фуражи не могат да бъдат взети проби при статично състояние на партидата и в този случай трябва да има споразумение между оператора и компетентния орган, че операторът ще го уведоми когато започне преместването (изпразването) на партидата, за да бъде взета представителна проба.

2.3.3. Вземане на проби от затворени силози с обем под 100 тона, които нямат достъпни места (затворени цилиндрични силози).

Процедурата за вземане на проби включва вземането на проба на количество от 50 до 100 кг., като тази проба е представителна за това количество.

Пример за силоз с обем 25 тона:

От силоз с обем 25 тона се източва количество от 50 – 100 кг, като пробата е представителна за цялото количество от 25 тона. Това означава, че съставната проба е 4 кг, като точковите проби се определят на база източеното количество от 50 – 100 кг.:

При контрол на неравномерно разпределени вещества/продукти се вземат 7 точкови проби, всяка в количество около 600 гр.

При контрол на равномерно разпределени вещества/продукти се вземат 18 точкови проби всяка в количество около 220 гр. Аналитичният резултат на тази извадка е от решаващо значение за определяне на съответствието или несъответствието на цялата партида.

2.4. Вземане на проби от фуражи, транспортирани с кораби

Насипните пратки, които се транспортират с кораби могат да варират от 500 до 90 000 тона в зависимост от големината на кораба. Трюмовете също така варират в зависимост от конструкцията на кораба. Един трюм може да бъде от 2 до 10 - 12 метра дълбочина.

Например оризът обикновено се внася в 20 тонни контейнери с дължина 6,10 м височина, 2,60 м и широчина 2,20 м (всеки контейнер съдържа не повече от 24 тона).

Примери за транспортиране на стоки с кораби:

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 15 от 23

- Panamax е кораб за около 60 000 метрични тона в 7 до 9 трюма
- Handy-Max е кораб за около 35 - 45000 метрични тона в 5 до 7 трюма
- Handy кораб за около 15 – 25 000 метрични тона в 3 до 5 трюма
- Coaster кораб за около 2 – 5 000 метрични тона в 2 до 3 трюма
- Речни баржи от 500 до около 2 500 метрични тона в 1 до 2 трюма.

2.4.1. Вземане на проби от динамични фуражи, транспортирани с кораб

Вземането на проби се прави тогава, когато кораба се разтоварва – т. нар. динамично вземане на проби. Вземането на проби се взема от всеки трюм (който може да бъде физически отделен). В много случаи за да се запази баланса при разтоварване на кораба, трюмовете следва да се изпразват частично един след друг, така че първоначалната физическа раздяла вече не съществува след прехвърлянето на продуктите в силозите за съхранение.

Разтоварването на кораб може да отнеме няколко дни: 50,000 тона с капацитет на разтоварване от 100 до 750 тона на час може да отнеме 65 часа (3 дни) до 500 часа (20 дни). Дори и пробите да се вземат автоматично е необходимо да присъства инспектор. Във връзка с това не винаги е осъществимо или целесъобразно инспекторите да присъстват по време на цялата операция на разтоварване. Следователно съгласно законодателството трябва да се вземе една представителна проба, която ще съответства на цялото количество и получените резултати от анализа на пробата ще се прилагат за цялото количество. Все пак извадковата проба трябва да е представителна за цялото количество на партидата, което означава, че тя не трябва да представлява по-малко от 10% от частта, от която се взема пробата.

Пример:

Кораб е натоварен с 10 000 тона. Приблизителната скорост на разтоварване е 500 тона на час. Следователно разтоварването ще продължи 20 часа. В тези случаи инспекторът може да реши, че ще вземе проба само от част (10%) от партидата (например от 1000 тона), което означава, че времето за вземане на проби ще е в интервал от 2 часа. Броят на точковите проби се определя като се вземе предвид размера на изследваната партида (например от 1000 тона) от цялата партида (10 000 тона) и веществото, което ще бъде контролирано.

При контрола на неравномерно разпределени вещества/продукти, трябва да се вземат 132 точкови проби ($100 + \sqrt{1000} = 132$), всяка от по 100 гр., в резултат на което съставната проба ще е 13,2 кг. Това означава, че всяка точкова проба трябва да се вземе на всеки 54 секунди или на всеки 7,5 тона.

При контрола на равномерно разпределени вещества/продукти, трябва да се вземат 72 точкови проби ($40 + \sqrt{1000} = 72$), всяка в количество от 100 гр, в резултата на което сборната проба ще е 7,2 кг. Това означава, че всяка точкова проба трябва да бъде взета на всеки 100 секунди или на всеки 13,8 тона.

2.4.2. Вземане на проби от статични фуражи транспортирани с кораб

В случаи на вземане на проби от статични фуражи се прилага процедурата, както е предвидено за силози достъпни само от горната част, това означава, че минималната дължина на сондата, която ще се използва трябва да е 2 метра. В тези случаи извадката трябва да е представителна и да бъде

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 16 от 23

взета от достъпните места на партидата. Получените резултати от анализа в тези случаи се считат за валидни за цялата партида.

3. Вземане на проби от груби фуражи

Проби от силажи се вземат когато е приключил процеса на силажиране или след 6-8 седмици в зависимост от вида на растенията, които са силажирани. Проби от сено се вземат също след определен срок от 8-10 седмици на съхранение, а за микробиологични изследвания най-малко след 12 седмици.

Горният и страничният слоеве или замърсени части, които не са подходящи за изхранване на животните трябва да се изключват от пробите. Проби от тези части могат да се вземат при установени несъответствия и неблагоприятия при животните.

Критериите за определяне на партидата включват ботаническият състав, фазата на вегетация, времето на косене, заплевеляването, състава на почвите, заравнеността на терена и други. При вземане на проби от сеновали, като допълнителен критерий може да се вземе и разделението на секции.

Инструментите за вземане на проби и съдовете за транспортиране на пробите трябва да са такива, че да не влияят на пробите от фураж или да не променят идентичността на същите, например замърсяване с вещества, агенти или термично предизвикани промени. Например пробите се вземат с пластмасови уреди. Не се допуска използването на ръждясали уреди или уреди изработени от цинк. Пробите могат да се вземат с ръка. Точкови проби от силажи се вземат шахматообразно от горната част, средната част и долната част на силажираната маса. Точковите проби могат да се вземат и с ръка (задължително се ползва латексова ръкавица) като дланта е обърната нагоре и се загребва колечеството силажна маса, като пръстите се затварят и дланта се обръща при изваждането на ръката. При вземането на проби от груби фуражи могат да се използват различни режещи инструменти (ръчни - ножици или автоматични). Съдовете за вземане на съставната проба трябва да са с такъв размер, че да може пробата да се хомогенизира. **Пликите за вземане на проби трябва да са полиетиленови DEBASEFE и да са с вместимост най-малко 1 кг.** Уредите за вземане на проби се дезинфекцират преди и след използване на същите. Дезинфекцията се извършва с етанол. При вземането на проби трябва да се използват стерилни латексови ръкавици. До изпращането на пробите в лабораториите същите трябва да се съхраняват в хладилник от 2-8°C.

3.1. Вземане на проби от груби фуражи с висока влажност

В повечето случаи при вземането на проби от груби фуражи е необходимо дадена партида да се раздели на подпартиди. Сборната проба задължително трябва да е в минимално количество 4 кг, когато става въпрос за груби фуражи с висока влажност или силажи. При сухи фуражи, слама и сено сборната проба не трябва да е с тегло по-малко от 1 кг. Точковите проби трябва да са приблизително равни.

Пробите могат да се вземат по различен начин. Размерът на точковите проби се съобразява с размера на сборната проба. Броят на пробите, зависи от вида на фуражите и хетерогенността на партидата. При вземане на проба от пасища броят на точковите проби не трябва да бъде по-малък от 50.

3.1.1. Вземане на проби от полето (пасища и ливади)

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2

Ревизия: 03

Страница: 17 от 23

При вземане на проби от полето, най-важно е да се определели внимателно големината на партидата, особено за много неравни парцели. Зони, до които животните нямат достъп (дупки с вода или острови от растения, които не се приемат от животните) трябва да се изключат. Ако е необходимо се извършва ботаническо охарактеризиране на съществуващия парцел с оглед да се определи големината на партидата. Това включва наличието на ценни фуражни растения или наличието на токсични видове.

Точковите проби се вземат по диагонала на изследвания парцел с помощта на фиксирана рамка (като се вземе предвид състава на растителността и топографията на терена). Растенията се събират на подходяща височина на рязане, която отговаря на средна височина по време на косене или на височината на откъсване на растенията от животните по време на паша (3-5 см над земята). Пробите се вземат с режещи инструменти. Точковите проби трябва да се вземат във възможно най-кратък период, за да се избегне изсушаването на растенията. Концентрацията на някои съставки (захар, нитрати и други) може да има дневно вариране, заради това в протокола за вземане на проби се записва часът и датата, когато е взета пробата.

Точковите проби се събират в голям контейнер или върху полиетилен и се смесват. Крайната проба се формира, като се взема с ръка част от съставната проба. Фините части на растенията и земните примеси не трябва да се отстраняват. Те трябва да се разпределят равномерно в крайните проби. Състоянието на старите растения и зрели части на растенията (мъртви растения) трябва да бъдат описани в протокола за вземане на проби.

3.1.2. Вземане на проби при прибиране на реколтата (от откос и от потока на рязане)

При вземане на проби при прибиране на реколтата (от откос или от потока на рязане), в случаите, когато парцелът за производство на сено, силаж или друг консервиран фураж е вече окосен, проби се вземат от откоса. Точковите проби се вземат на равни интервали от откоса, като се смесват и се оформя съставна проба. Неравномерните размери на откоса трябва да бъдат пропорционално взети предвид (това влияе върху сухо вещество). Замърсени части (например къртичини, замърсени с гумата на трактора откоси, конгломерати) не трябва да се пропускат в големи количества в реколтата.

3.1.3. Вземане на проби по време на силажиране

Пробовземането се извършва като се вземат 3-4 точкови проби от силажа от ремаркетото или камиона, от 10 % от превозните средства. Трябва да се гарантира, че пробите не са изложени на пряка слънчева светлина. За да се гарантира запазването на съдържанието и качеството на пробата е необходимо същата да се съхранява в хладилна чанта за кратък период от време.

3.1.4. Вземане на проби по време на хранене на животните

В случай, че фуражът се подава в обора, точковите проби се вземат от хранилките. Пробите се вземат от цялата дълбочина на материала.

3.1.5. Вземане на проби от силаж

С цел да се запази силажа, най-предпочитани са хоризонталните силози. Други форми за съхранение на силажи са под формата на бали с различен дизайн (кръгли и квадратни бали). С

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 18 от 23

оглед на възможно разваляне при проникване на кислород ограничения брой на точковите проби, понякога е препоръчително.

Вземането на проби трябва да се извършва само в края на ферментацията, т.е. 6-8 седмици след силажирането.

За предпочитане е да се вземе проба от открит силоз (силажна яма).

3.1.5.1. Вземане на проби от силажи от затворен хоризонтален силоз

При вземане на проби от силажи от затворен хоризонтален силоз, капакът трябва да се среже и с подходящо устройство за вземане на проби (drill) да се вземат на точкови проби. При по-високи силози проби могат да се вземат от по-долни слоеве. При много високи силози, обикновено се вземат проби на дъното на силоза. За да се минимизира рискът от разваляне, поради инфилтрация на въздуха, броят на единичните проби трябва да се ограничи. Задължително дупките, от които са взети пробите трябва да се запечатат с тиксо. Най-добре е пробите да се вземат една от основата, една от средата и една от горе.

3.1.5.2. Вземане на проби от силажи от отворен хоризонтален силоз и от повърхността на рязане

Вземането на проби от повърхността на рязане от открит хоризонтален силоз е за предпочитане. Пробите трябва да се вземат от свежа силажна маса от повърхността на рязане. За целта преди да се вземе пробата се отстранява слой от около 30 см от повърхността на рязане. Точковите проби се вземат по цялата дължина на разрезната повърхност. При вземането на пробите се отстраняват покриващите слоеве силаж и силажа по ръбовете на силоза.

В случай на наличие на различни силажирани фуражни суровини в един силоз (силаж тип сандвич) или кагато се разграничават няколко слоя (по отношение на цвят, плътност, размер на частичките, и т.н.), е необходимо да се разграничат като различни партиди силажи.

Броят на точковите проби, които трябва да се вземат, зависи от размера на повърхността на рязане. Една точкова проба се взема на всеки 4 м², като се вземат максимум 20 точкови проби. При вземането на пробите не трябва да се разрохква слоя зад разрезната повърхност, тъй като това ще доведе до разваляне на силажа.

3.1.5.3. Вземане на проби от силажи от затворен вертикален силоз тип кула

Пробите, които се вземат от силажи от затворен вертикален силоз като цяло не могат да бъдат представителни за силажа в целия силос. Вземането на проби се извършва само от отвора за изваждане на силаж в горната или долната част на силоза, което става при хранене на животните. Точковите проби се вземат от потока на изваждане на силажа при хранене на животните.

3.1.5.4. Вземане на проби от силажи от полиетиленови силози и бали

Вземането на проби от бали със силаж трябва да бъде направено на открита бала (преди изхранването ѝ), тъй като съществува риск от разваляне в резултат на излагане на кислород, когато извадката от бали силаж не се използва директно за хранене на животни. За да не се получават загуби броят на балите, от които се вземат проби се определя от скоростта на изхранване на същите на животните. Общият брой на балите, от които трябва да бъдат взети проби зависи от много критерии, например броя на балите в партидата, хомогенността на реколтираните площи и

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 19 от 23

много други критерии. За вземане на представителни проби се вземат най-малко 5 бали на хектар обработваема земя.

Най-подходящо е вземането на проби в момента, когато животните се хранят. Пробите се вземат от открити кръгли и квадратни бали. За тази цел се вземат с ръка по равно между всички слоеве десет точкови проби от кръгли бали или двадесет точкови проби от квадратни бали.

Пробата от неразопаковани кръгли бали, се вземат с подходящо устройство за вземане на проби (drill) чрез пробиване на радиалния център на балата и обхващайки всички слоеве от основата на балата. Този подход дава възможност за вземане на представителни проби от включените в извадката бали.

От затворени квадратни бали се препоръчва да се вземе проба от две места в противоположните краища на бала от дългата страна с подходящо устройство (drill).

3.1.5.5. Вземане на проби от силажи от полиетиленови траншеи

Проби се вземат от повърхността на рязане при отворени полиетиленови траншеи.

Вземане на проби от затворена полиетиленова траншея е възможно, но е трудно да се затвори траншея правилно, след като се вземе пробата.

3.2. Вземане на проби от сено

3.2.1. Вземане на проби от сено от откос

Вземането на проби от откоса на естествено сушено сено се извършва преди балирането или преди товаренето му, когато е в насипно състояние. Вземат се най-малко 20 точкови проби, които се вземат с ръка от откоса на равни разстояния, равномерно разпределени по цялата площ на пасищата.

При вземането на точковите проби трябва да се гарантира, че се вземат цели растения, както са в естественото си състояние, съдържащи листа и стъбла. Оформя се сборна проба, като точковите проби се събират в дишащи торби (например торба от зебло и други). Торбата със сборната проба се съхранява до узряване на сеното (до 8-12 седмици). Оформят се крайните проби и се изпращат за анализ до лабораторията.

3.2.2. Вземане на проби от сено от сеновал

Точкови проби от насипно сено от сеновал се вземат от достъпните места от всички възможни слоеве. Вземането на проби се извършва с механични средства (вила), тъй като вземането на проби с ръка води до риска от загуба на листен материал. Вземат се от 20 до 30 точкови проби.

3.2.3. Вземане на проби от сено от бали

Вземането на проби от бали сено може да бъде извършено, както от неразопаковани, така и от открити бали. Начинът на вземане на проби е подобен както при вземането на проби от силажни бали.

При вземането на проби от открити бали се отделят външният обезцветен слой. Пробите се вземат от вътрешността на балите, като при кръгли бали се вземат 10 точкови проби при спазване на правилото от повърхността към сърцевината на балата. От квадратни бали (големи бали) се вземат с ръка 20 точкови проби, равномерно разпределени от едната страна до другата страна на балата. От по-малки бали (20-25 кг) се вземат с ръка най-малко 5 точкови проби, разпределени

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 20 от 23

равномерно по цялото напречно сечение. Точковите проби се събират в чист съд за оформяне на съставната проба.

Вземането на проби от неразопаковани квадратни или кръгли бали се извършва с подходящи инструменти посочени при вземането на проби от силажни бали.

3.3. Вземане на проби от слама

Начинът на вземане на проби от слама е същият както при вземането на проби от сено.

3.4. Вземане на проби от изсушени зелени фуражи

Сухите зелени фуражи за хранене на преживни животни са обикновено под формата на пелети или брикети. Вземането на проби се извършва с помощта на лопата или други подходящи инструменти, за да може да се вземат точкови проби от купчината.

3.5. Вземане на проби от сочни фуражи (фуражи с високо съдържание на влага)

Сочните фуражи са със съдържание на сухо вещество по-голямо от 55%, каквото е червеното цвекло, корените, грудките, продукти получени при преработката на царевица, бирена каша, пулп и други.

Като точкови проби се вземат цели глави цвекло, корени и грудки. Почистват се от почвата и могат да бъдат нарязани за по-добра хомогенизация на пробата. Оформя се съставната проба и съответно крайните проби. За да се избегне биологични реакции (метаболизирането на захари) крайните проби се транспортират в хладилна чанта без излишна забава до лабораторията за анализ.

Пивоварната каша се изхранва обикновено прясна на животните или се силажира. Точковите проби се вземат с лопатка от купчината пивоварна каша и се оформя съставната проба.

В случаите, когато пивоварната каша се съхранява в хоризонтални силози начина на вземане на проби е както при вземане на проби от силажи от отворен хоризонтален силос и от повърхността на рязане.

Пресованият пулп може да се изхранва свеж само за много ограничен период от време.

Обикновено пулпа се силажира в хоризонтален силос или полиетиленова траншея.

При вземането на проби от затворени силози, трябва задължително да се затворят отворите, които са се получили по време на пробонабирането.

Повече за предпочитане, ако е възможно, е вземане на проба от разрезната повърхност на силоза.

В тези случаи начина на вземане на проби е както при вземането на проби от силажи от отворен хоризонтален силос и от повърхността на рязане.

IX. ОПАКОВАНЕ НА КРАЙНИТЕ ПРОБИ

1. Крайните проби се опаковат в пликосе DEBASEFE, етикетират и транспортират по начин, който осигурява запазване на тяхната идентичност;
2. Опаковането се извършва на мястото на вземане на пробата;
3. Съдовете или опаковките се запечатват по такъв начин, че при отварянето им да се наруши целостта на същите;
4. Пробите взети за количествено определяне на чувствителни към слънчевата светлина фуражни добавки се опаковат в непрозрачни самозалепващи се пликосе (например Витамин Д и други).

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 21 от 23

X. ЕТИКЕТИРАНЕ НА КРАЙНИТЕ ПРОБИ

Информацията върху етикета (етикетът е върху самия плик) на опакованата проба се отбелязва по ясен и четлив начин и съдържа следните данни:

1. номер на пробата, която съответства на № посочен върху DEBASEFE плика;
2. номер на Протокол за вземане на проби от фуражи;
3. наименование на оператора от фуражния сектор и населено място на обекта;
4. вид на фуража, от който е взета пробата;
5. партиден номер на фуража и количество на партидата фураж, от който е взета пробата;
6. име на лицето присъствало на вземането на пробата, представляващо оператора от фуражния сектор, подпис;
7. имената на инспектора взел пробата, подпис;
8. вид на изследването, за което е предназначена пробата.

XI. СЪСТАВЯНЕ НА ПРОТОКОЛ ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ

Всяка проба трябва да бъде придружена с **Протокол за вземане на проби**, който да съдържа точна информация, съобразно приложения формуляр. **Протоколът за вземане на проби се попълва четливо, тъй като съдържащата се в него информация се пренася в Сертификата от извършения анализ.**

Протоколът за вземане на проби от фуражи се придружава от **Съпроводително писмо в случаите, когато пробите се изпращат за анализ във външна за БАБХ лаборатория.**

Протоколът за вземане на проби от фуражи се съставя в **3 екземпляра - един за оператора, един за лабораторията и един за ОДБХ.**

Задължително в протокола за вземане на проби се описват номерата на трите проби, като се отбелязват номерата им, както и предназначението (за лабораторен анализ, за оператора и за арбитраж).

Арбитражната проба се съхранява в ОДБХ до излизане на резултатите от анализа.

XII. ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ПРОБИТЕ ДО ЛАБОРАТОРИЯТА

1. Когато се касае за една партида, за лабораторен анализ се изпраща една крайна проба. Количеството на крайната проба **не трябва да е по-малко от 500 гр. или 500 мл.**

Повече от една крайна проба се изпраща когато се налага партидата да се раздели мислено на подпартиди поради голямото си количество.

2. Лабораторните проби се изпращат в лабораторията във възможно най-кратък срок, но не-покъсно от 3 работни дни след вземането им. По време на транспортирането пробата се придружава от Протокола за вземане на проби от фуражи и Съпроводителното писмо, в случаите когато се изпращат проби за анализ във външни за структурата на БАБХ лаборатории.

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ

Код: СОП ЗХОЖКФ-2

Ревизия: 03

Страница: 22 от 23

ХІІІ. ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ

1. Протоколът с резултатите от лабораторните анализи се изпраща до съответното ОДБХ, от което е взета пробата;
2. При установяване на несъответстващи резултати от анализ се предприемат необходимите административни мерки и се информира писмено (по електронната поща) отдел „Контрол на фуражите“, дирекция ЗХОЖКФ към ЦУ на БАБХ всеки път, когато се установят несъответствия с изискванията на законодателството в областта на фуражите, съгласно следните процедури за работа:
 - „Процедура за действие при констатиране на несъответствие от получени резултати от анализи на проби взети при официалния контрол на фуражи” – СОП 8-13;
 - „Процедура за осъществяване на комуникация в сектор „Фуражи” при Българска агенция по безопасност на храните” – СОП-ЗХОЖКФ-13.

ХІV. УНИЩОЖАВАНЕ

1. Арбитражните проби се унищожават в инсинератори или предприятие за обезвреждане на СЖП (екарисаж);
2. В случай, че получените резултати от анализ на проби от фуражи, взети за целите на контрола са съответстващи на правото на ЕС, арбитражните проби с приемо-предавателен протокол може да се предоставят на лице за изхранване на животни в личното му стопанство, като получените храни са предназначени за консумация в семейството му.

ХV. СЪПЪТСТВАЩИ ДОКУМЕНТИ

1. Протокол за вземане на проби от фуражи, утвърден образец от изпълнителния директор на БАБХ;
2. Съпроводително писмо в случаите когато се изпращат проби за анализ във външни за структурата на БАБХ лаборатории.

ХVІ. РЕГИСТЪР НА РЕВИЗИИТЕ

Дата на издаване	Ревизия	Променени страници №	Вид на промяната
10.03.2016 г.	02	всички	Прилагане на Приложение І към Регламент (ЕО) № 152/2009, изменен с Регламент (ЕС) № 691/2013

СТАНДАРТНА ОПЕРАТИВНА ПРОЦЕДУРА**ПРОЦЕДУРА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ
ОТ ФУРАЖИ ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА
СТРАНАТА ЗА ЦЕЛИТЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ
КОНТРОЛ НА ФУРАЖИТЕ**Код: СОП ЗХОЖКФ-2
Ревизия: 03
Страница: 23 от 23

04.12.2017 г.	03	стр. 2	Раздел V. ОТГОВОРНОСТИ И ПРАВА Инспекторите, експертите и/или официалните ветеринарни лекари при вземане на проби за целите на официален контрол на фуражите, както и в случаи на износ на фуражи са длъжни да спазват разпоредбите на Регламент (ЕО) № 152/2009, изменен с Регламент (ЕО) № 691/2013 и установения в тази процедура ред за вземане на проби.
04.12.2017 г.	03	стр. 4	Раздел VI Ресурси, т. 1.1. Ръчно вземане на проби от твърди фуражи 1.2.4. Делителни устройства предназначени да разделят пробата на приблизително равни части, с което да се гарантира подготовката на представителни редуцирани проби. Освен чрез делително устройство, пробата може да бъде редуцирана чрез метода на четвъртинките;
04.12.2017 г.	03	стр. 14	Раздел VIII. ТЕХНИКА ЗА ВЗЕМАНЕ НА ПРОБИ ОТ ФУРАЖИ, т. 2.3. Вземане на проби от големи партиди, които се съхраняват в силози 2.3.1. Вземане на проби от големи партиди, които се съхраняват в силози, които имат лесен достъп в горната му част. Получените резултати от анализа в тези случаи се считат за валидни за цялата партида. В случай на несъответствие, при условие че пробата не е представителна, операторът може да поиска от компетентните органи да бъде взета нова проба от партидата. Ако партидата се съхранява в силоз, то следва да бъде преместена от един силоз в друг при вземането на пробата. (Виж примерите при вземане на проби от фуражи, транспортирани с кораби)
04.12.2017 г.	03	стр. 22	Раздел XII. ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ПРОБИТЕ ДО ЛАБОРАТОРИЯТА, т. 2 Лабораторните проби се изпращат в лабораторията във възможно най-кратък срок, но не-покъсно от 3 работни дни след вземането им.